

Dnr 2015-67-3.5.1

Yttrande
27 maj 2015

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Kemikalieskatt. Skatt på vissa konsumentvaror som innehåller kemikalier.

Fi2015/1931

SAMMANFATTNING

Kemikalieskatteutredningens uppdrag bestod i att analysera och föreslå ekonomiska styrmedel på kemikalieområdet. Konjunkturinstitutet fokuserar på utredningens förslag om en varuskatt på viss elektronik.

Sammantaget anser Konjunkturinstitutet att:

- Det är positivt att utredningen utfördes med det samhällsekonomiska perspektivet i fokus. Emellertid når utredningen inte ända fram i tillämpningen av detta förhållningssätt.
- Förslaget om en varuskatt på viss elektronik för att minska miljö- och hälsoeffekterna från flamskyddsmedel är trubbigt. Eftersom storleken på intäkterna av varuskatten är osäkra, och de samhällsekonomiska kostnaderna sannolikt underskattade, finns det anledning att överväga att införa en mer träffsäker beskattningsmodell.

ÖVERGRIPANDE KOMMENTAR OM UTREDNINGEN

Utredningen anser det viktigt att beskatta nära källan till miljö- och hälsoproblemet. Exempelvis betonar utredningen att det är viktigt att kartlägga orsakssambanden så att skatten kan sättas in där den ger avsedd effekt. Konjunkturinstitutet instämmer i detta förhållningssätt. Emellertid betonar Konjunkturinstitutet att en varuskatt minskar träffsäkerheten eftersom den utöver att styra mot hälso- och miljöproblem även beskattar icke-problematiserande konsumtion. Om det inte är möjligt att utforma skatten mer träffsäkert finns det därför skäl att istället för den föreslagna varuskatten överväga ökade satsningar på befintliga styrmedel.

SKATTENS TRUBBIGHET, INTÄKTER OCH KOSTNADER

Skatten på viss elektronik föreslås uppgå till 8 kronor per kilo för vitvaror och 120 kronor per kilo för övrig elektronik. Detta eftersom en vara med högre vikt antas innehålla mer flamskyddsmedel och vitvaror bedöms innehålla relativt sett mindre flamskydds-

medel än övrig elektronik. Ett takbelopp sätts vilket uppgår till 320 kronor per vara. Vidare kan skattepliktiga erhålla ett skatteavdrag givet att de kan uppvisa att varorna innehåller mindre farliga flamskyddsmedel.

Konjunkturinstitutet anser att det finns anledning att överväga införandet av en mer träffsäker beskattningsmodell. Detta eftersom den samhällsekonomiska nettoeffekten av skatten är osäker:

- En varuskatt innebär beskattning av annan användning, och inte bara den som bedöms vara problemet. Styrningen försämrar i det avseendet effektiviteten på marknaden och medför därför samhällsekonomiska förluster. I viss mån minskar dock denna effektivitetsförlust genom möjligheten att erhålla skatteavdrag.
- Utredningen tar visserligen fram vad de kallar fiktiva hälsovinster av skatteförslaget. Dock är osäkerheten om de externa effekterna stora, varvid denna vinst måste tolkas med stor försiktighet.
- De samhällsekonomiska kostnader som utredningen beaktar innefattar administrativa kostnader för företag och myndigheter av skatteförslaget. Utöver dessa kan det tillkomma ytterligare kostnader vilka utredningen inte beaktar. Dessa uppkommer eftersom konsumenterna tvingas reducera annan användning, utöver den problematiska, och eftersom även ofarliga produktionsfaktorer drabbas. Således är de samhällsekonomiska kostnaderna av förslaget sannolikt underskattade.

UNDERLIGGANDE ANTAGANDEN

Föreslagna skattenivåer grundar sig bland annat i antagandet att det är relativt lätt för konsumenter att välja en lägre beskattad vara. Det finns dock stora osäkerheter förknippade med detta och andra underliggande antaganden, vilka delvis adresseras i utredningens känslighetsanalyser. Konjunkturinstitutet anser att dessa osäkerheter innebär att resultaten måste tolkas med stor försiktighet. Detta gör det svårt att bedöma huruvida skatten i sin nuvarande trubbiga form kan anses samhällsekonomiskt motiverad. Detta så till vida att:

- Huruvida konsumenter *lätt* byter till en lägre beskattad vara beror i hög grad på om varorna betraktas som substitut. Detta påverkas av om producenter finner det relativt lätt att enbart ersätta den komponent som innehåller en farligare komponent mot en mindre farlig – och att detta är möjligt till en relativt låg kostnad. Eftersom en del av de skatteskyldiga varorna förts in från annat land, måste dessutom skattskyldiga i Sverige relativt enkelt (billigt) kunna bevisa att de införda varorna berättigar till skatteavdrag.
- Skatten kan medföra att (yngre) konsumenter i större utsträckning än vad utredningen antar vänder sig till utländska e-handelsleverantörer vilka inte möter skatten. Om sådana läckage-effekter uppkommer, kan skatten få liten effekt på kemikaliexponeringen.

RISK FÖR DUBBELSTYRNING

- Eftersom det finns befintliga styrmedel vilka till viss del hanterar de aktuella problemen innebär det att skatten riskerar att inte bara komplettera utan också överlappa existerande styrmedel. Detta gör skatteförslaget mindre lämpligt.
- För att undvika överlappning, och med hänsyn till skattens trubbighet bör regeringen överväga ökade satsningar på existerande styrmedel.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Mats Dillén. Föredragande har varit Anna Mansikkasalo.

Mats Dillén

Anna Mansikkasalo